

מולטימדיה הבריחה - מקורות להוראה

מסואה // MASSUAH
המכון הבינלאומי ללימודי השואה
International Institute for Holocaust Studies

"הבריחה" הייתה תנועה מחתרתית, באמצעותה הועברו בשנים 1944-1948 כ-250,000 יהודים ניצולי שואה, ממזרח אירופה למערב, במטרה להתחיל חיים חדשים מחוץ ליבשת. רבים מהבורחים שאפו להגיע לארץ ישראל. ההתארגנות החלה כבר בחורף 1944 ביוזמתם של עשרות בודדות של חברי מחתרות ופרטיזנים, חברי תנועות נוער ציוניות. בתוך כשנה היו אותם עשרות בודדות למנהיגים של המוני ניצולים שהפקידו את גורלם וחייהם בידם. לימים הפכה לתנועה הבלתי לגאלית, המאורגנת, הגדולה ביותר במאה ה-20.

מובלי תנועת "הבריחה" עסקו בהכוונת הבורחים, ציידו אותם במסמכים מזויפים, ארגנו תחנות מעבר, גייסו והכשירו מדריכים ומזון בסיסי והתאימו את שיטות הפעולה שלהם למציאות המשתנה בחודשים שלאחר המלחמה.

בשלהי שנת 1945 הגיעו שלושה שליחים ראשונים מארץ ישראל. כשנה לאחר שהארגון כבר פעל, הצטרפו גם חיילי הבריגדה היהודית. ה"בריחה" הייתה גורם משמעותי במאבק על הקמת המדינה היהודית בשנים 1945-1948, והדגישה באופן דרמטי את הדרישה לפתיחת שערי א"י לניצולי השואה.

על הפעילות

בתערוכה המקוונת תמצאו עדויות המתארות את האירועים המרכזיים והאתגרים שעמדו בפני מנהיגי תנועת "הבריחה" בשלוש תקופות המייצגות את התפניות המרכזיות ברצף האירועים מהימים הראשונים של השחרור ועד פוגרום קיילצה. פרק רביעי מיוחד לתנועת "הנקם" שקמה באותם ימים ועל ידי חלק ממובלי "הבריחה". אנחנו ממליצים לעשות שימוש בעדויות המצולמות, בטקסטים ובשאלות המנחות על מנת להוביל דיון כיתתי או פעילות למידה עצמית.

לפניכם הצעה לפעילות. להצעה שלוש רמות למידה:

דיון

שקילת אתגרים
בהווה באמצעות ידע
ותובנות על העבר

חשיבה

הפקת תובנות מתוך
התבוננות על העבר

חקר

חילוץ ידע חדש או
העמקת ידע קיים על
בסיס חומרי המקור

הצעת פעילות חינוכית "ראשית הבריחה"

"אנוח קצת - אמרו איש לרעהו [...] אחפש עוד בני משפחה" אולי נשאר עוד בחיים, וכאשר דובר איתם על בריחה היו עונים: "די בריחה וועט ניט אנטלויפען (הבריחה לא תברח)". (אפרים דקל: בנתיבי הבריחה)

בקיץ 1944, עם תחילת נסיגת הצבא הגרמני במזרח, מצאו עצמם אלפי יהודים משוחררים מאימי השלטון הנאצי, עבורם השואה הסתיימה. שחרור פולין בינואר 1945 מביא לשחרורם של שורדי הגיטאות והמחנות, אחרי שש שנות מלחמה ושואה, אלפים בודדים ששרדו מתוך 3.5 מיליון יהודי פולין, חופשיים לנפשם.

צפו בעדויות ובתמונות בפרק הראשון של המולטימדיה- ראשית הבריחה נבסיס לפעילות

מה היו המטרות של תנועת "הבריחה"?

חקר

עם אילו אתגרים אישיים התמודדו הניצולים?

מה יעשו המשוחררים? לאן ילכו? מה מטריד אותם?

חשיבה

מדוע נמשכו רבים לתנועת "הבריחה" למרות הסכנות והקשיים בדרך?

איך נוצרת תנועת המונים לאחר משבר?

דיון

אילו ערכים יוצרים פעולה משותפת?

